

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 815/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

422/2010. (IX. 29.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2009. augusztus 3-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2010. szeptember 29-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A Testülethez a panasz az alábbi előzményeket követően érkezett meg. A panaszossal szemben 2008. május 10-én foganatosítottak rendőri intézkedéseket (igazoltatást, majd előállítást). Az előállításáról készült igazoláson jelezte, hogy panasza van az aznapi rendőri intézkedéssel kapcsolatban. Az iraton rögzítette, hogy a vele szemben intézkedő rendőr a „hasával lökdöste el”, ő ezt kifogásolta, és ezért nem volt hajlandó az igazolványát átadni a rendőrnek. A panaszos írásban jelezte azt is, hogy „a későbbiek során” az érintett rendőr ellen további panaszt kíván tenni. Részletes panaszbeadványát 2008. július 5-én terjesztette elő postai úton.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) XIV. kerületi Rendőrkapitányság vezetője az utóbb benyújtott beadványt 2008. július 16-án elkesétség miatt elutasította a panaszt. A panaszos fellebbezése nyomán Budapest rendőr-főkapitánya 2008. augusztus 30-án kelt végzésével helybenhagyta az elsőfokú elutasító döntést. A panaszos azonban bírósági felülvizsgálatot kért, és keresete kézhezvételét követően a BRFK észlelte, hogy a panaszos már előállítása során, az igazoltatáson jelezte sérelmeit, tehát

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

elkésettség miatt nem lehetett volna elutasítani a panaszt. Ezért 2009. február 5-én Budapest Rendőrfőkapitánya a korábbi végzését visszavonta, és az elsőfokú hatóság végzését megsemmisítve új eljárás lefolytatását rendelte el. (Az illetékes bíróság ezt követően a felülvizsgálati eljárást megszüntette.)

A BRFK XIV. kerületi Rendőrkapitányság vezetője – mint az új eljárásra kötelezett hatóság – kizárását kérte, mely kérésnek Budapest Rendőrfőkapitánya 2009. április 8-án helyt adott, egyúttal a BRFK XV. kerületi Rendőrkapitányságát jelölve ki az eljárás lefolytatására. Utóbbi hatóság 2009. július 16-án hozott határozatot, melyben a panasznak részben helyt adott.

A panaszos 2009. augusztus 3-án – az új elsőfokú határozat átvétele előtt – személyesen megjelent a Testület ügyfélszolgálati irodáján, ahol sérelmeit újra előadta, illetve kérte az ügy átvételét, panaszának testületi kivizsgálását. A Testület ezt követően megkereste a rendőrséget annak érdekében, hogy kiderítse, lezárult-e jogerősen a megismételt panasz eljárás, vagy folyamatban van még. A rendőrség azt a tájékoztatást adta, hogy az elsőfokú határozat már megszületett, és ezt meg is küldte a Testületnek, kiderült azonban, hogy a panaszosnak az elsőfokú határozatot ekkor még nem postázták.

Az új elsőfokú határozatot a panaszos végül 2009. szeptember 11-én vette kézhez, ellene fellebbezéssel élt 2009. szeptember 17-én. E tény ismeretében a Testület úgy döntött, hogy a panasz kivizsgálását a rendőrségtől a panaszos kérésének megfelelően átveszi, és erről 2009. szeptember 22-én tájékoztatta a BRFK XV. Kerületi Rendőrkapitányságot.

A panaszos által benyújtott fellebbezést ugyanakkor a rendőrségen hosszú ideig nem találták, a Testület többszöri megkeresésre is azt a tájékoztatást kapta, hogy a panaszos átvette az elsőfokú határozatot (az erről szóló tértivevényt át is faxolták), azonban fellebbezést nem nyújtott be. A rendőrségi belső vizsgálat utóbb azt állapította meg, hogy a segédhivatalba beérkezett fellebbezést a segédhivatali ügyintéző a Robotzsaru NEO programban rögzítette, azonban azt a kapitányság vezetői titkárságon – ismeretlen okból – nem iktatták.

2) A panaszos az ügyben számos fórumnak írt több beadványt, ezek – valamint az ügyben szintén érintett gépjárművezető nyilatkozata – alapján a panasz a következőképpen foglalható össze.

2008. május 10-én a panaszos egy gépjármű utasaként vett részt a forgalomban. A gépjármű kikanyarodott egy elsőbbségadási kötelezettséggel védett útvonalra. Az ezen útvonalon haladó egyenruhás, de civil járműben közlekedő rendőrök – a panaszos és a járművezető által vitatott – megítélése szerint a panaszos mellett ülő járművezető nem az elsőbbségadási kötelezettségnek megfelelően járt el, mivel őket fékezésre kényszerítette. Emiatt a járművet, amelyben a panaszos utazott megállították, és a vezetőt igazoltatni kezdték.

A panaszosban a rendőr viselkedése alapján az a benyomás alakult ki, hogy a rendőr a vezetőt vesztegetésre igyekszik rábírnival, illetve egy idő után azzal kapcsolatban is kétségei támadtak, hogy valóban rendőrrel van szó (egyrészt a rendőr viselkedése miatt, másrészt azért, mert a rendőrök civil gépkocsiban ültek, és a panaszos szerint könnyű rendőregyenruhát szerezni). Ezért a panaszos kiszállt a kocsiból, és kérdőre vonta a rendőrt, aki ekkor őt „a hasával lökdöste el a helyszínről”. Ezután a panaszos arra szólította fel a rendőrt, hogy igazolja magát,

de a rendőr erre nem volt hajlandó. Ekkor szóváltás kezdődött, a rendőr egyre erőszakosabbá és indulatosabbá vált, majd ő kezdte követelni, hogy a panaszos igazolja magát.

A panaszos fel volt háborodva, és közölte, hogy ennek a rendőrnek nem, csak a társának hajlandó igazolni magát, a másik rendőr azonban – arra hivatkozva, hogy őt vidékről vezényelték fel, és csupán kisegít – nem akarta elvenni a panaszos személyi igazolványát.

Miután a panaszos igazoltatása ily módon meghiúsult, a rendőr magából kikelve, „elvörösödvé” üvöltözni kezdett a panaszossal, hátracsavarta a karját, és belökte a panaszost a rendőrségi járműbe (olyan módon, hogy csak a szerencsének köszönhetően kerülte el a panaszos a fejsérülést), majd előállította a XIV. kerületi kapitányságra. (Az egyik – 2008. szeptember 22-én kelt – beadványában a panaszos arra utal, hogy a kezében volt az igazolványa, amikor beszállították a kapitányságra.)

Mielőtt elindultak volna, a panaszos társaságában utazó személy még szeretett volna kérdezni valamit, de az intézkedő rendőr őt durván ellökte a rendőrautótól, majd a rendőrök 80-90 km/h-ás sebességgel, több közlekedési szabályt megsértve száguldottak be a panaszossal a kapitányságra. A panaszos szerint a rendőröknek ezzel az volt a célja, hogy „lerázzák” a panaszos útítársát, aki – egyébként a rendőrökkel történt megbeszélés alapján – a saját autójával próbálta a rendőröket követni a kapitányságig. A panaszos szerint a rendőrök ezzel a vezetési stílussal veszélyeztették a testi épségét.

A panaszos sérelmezi, hogy az ügyeletes tisztnek jelezte a panaszát, de az kinevette őt, majd amikor a panaszos közölte, hogy feljelentéssel kíván élni, mivel a beszállítása során veszélyben volt, az ügyeletes megfenyegette, hogy ha nem a rendőrség által megkívánt módon viselkedik, akkor akár estig is élvezheti a rendőrség „vendégszeretetét”.

A beadványokból kiderül az is, hogy a panaszos társaságában utazó személy – miután gépkocsijával a kapitányságra ért – be szeretett volna menni panaszt tenni, de nem engedték be az épületbe.

A panaszost a rendőrkapitányságra személyi igazolvánnyal a kezében, erőszakosan vitték be, ott az igazolványt „nem fogadták el”, és az előállítás okáról sem voltak hajlandóak igazolást kiállítani. Korábban is kívánt panaszt tenni, rögtön az előállításakor, azonban erre nem adtak lehetőséget, és később is – még határidőn belül – a Teve utcai rendőrségi épületbe ment panaszt tenni, azonban negyven perc várakozás után sem jutott be.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumok az alábbiakat tartalmazzák.

1) Az érintett rendőrök jelentése szerint 2008. május 10-én 14 óra 15 perckor hajtottak végre a panaszossal szemben igazoltatást a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdése szerint, továbbá előállítást a 33. § (2) a) pontja alapján (az igazolást megtagadó személy), kényszerítő eszköz alkalmazására nem került sor.

Az előállítás okáról és idejéről az Rtv. 33. § (4) bekezdése szerint igazolást adtak ki, az előállítás oka 14 óra 40 perckor megszűnt, a panaszost ekkor szabadították.

A jelentés szerint a rendőr egy gépkocsi sofőrjét vonta intézkedés alá, azonban az intézkedést a kocsi utasa, a panaszos „folyamatosan akadályozta, mondván, hogy az jogszerűtlen, és nem büntethet[ik] meg a szgk. vezetőjét”. A panaszos a gépkocsiból kiszállt, közvetlenül a rendőr mellé állt, „véltetően testi fölényét mutatva”. Az intézkedő rendőr felszólította a panaszost, hogy ne akadályozza az intézkedést, vele szemben nem intézkednek, nem ő követte el a szabálysértést.

A panaszos azonban közölte, hogy őt ez nem érdekli, felírta a rendőrök nevét, és „követelte” a jelvéyszámukat. A rendőr közölte, hogy majd az intézkedés végén azt is megadják, ha nem sikerülne leolvasni. Ezek után a panaszos tovább inzultálta az intézkedő rendőrt, valamint „agresszívan közölte”, hogy úgy is „megszívhatja” őket, fel fogja őket jelenteni, mert az eset nem az általuk leírtak szerint történt, és nem is olyan súlyú, ráadásul inkább a rendőröknek kellett volna lassítaniuk, mert túl gyorsan haladtak.

A rendőri jelentés szerint a panaszos „folyamatosan provokált, rendszeresen agresszív hangnemben, erősen gesztikulálva” szidalmazta a rendőrt, rendszeresen közvetlen testközelbe kerülve hozzá. Ezért fordulhatott elő, hogy a rendőr a nagy forgalom előtt az úttestről a két gépkocsi közé lépve hozzáért a panaszoshoz, mire ő közölte, hogy feljelenti, mert fel akarta lökni, és most legszívesebben „behúzná a fejét a sapkába, és letépné a fejét”.

A rendőrök, miután a sofőrrel szemben befejezték az intézkedést, a panaszosnak megadták jelvéyszámukat és beosztási helyüket (nevüket a panaszos már korábban leírta a névtábláról). Ezt követően az intézkedő rendőr közölte vele, hogy amennyiben továbbra sem igazolja magát, előállítja a kerületi rendőrkapitányságra. Miután ezeket az eseményeket a rendőr jelentette az ügyeletnek és a parancsnoknak, és a panaszos továbbra sem volt hajlandó – egyik rendőrnek sem – igazolni magát, enyhe testi kényszert alkalmazva, karfogással besegítette a szolgálati gépkocsiba, majd a rendőrkapitányságra sérülésmentesen előállította, és a személyazonosságát megállapította. A panaszos a körözési nyilvántartásban nem szerepelt.

A rendőri jelentés megjegyzi, hogy a panaszos a beszállítás során folyamatosan feljelentéssel fenyegette az intézkedő rendőrt azt állítva, hogy az előállítás során a rendőr a gyorsasággal a panaszos életét kockáztatta, életveszélyesen fordult meg a rendőrségi gépkocsival. „Sorozatos vélt és egyébként alaptalan sérelmeivel” az ügyeletes tiszt előtt is „megrágalmazta” a rendőrt, aki a jelentése szerint végig kulturáltan intézkedett és beszélt, még a panaszos „primitív megnyilvánulásai alatt is”.

A rendőri jelentés szerint a panaszossal szemben az általa elkövetett cselekmény miatt szabálysértési feljelentést tettek.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az igazoltatás és előállítás jogszerű, szakszerű és arányos volt.

2) A panaszos részére kiállított és általa is aláírt igazolás szerint a panaszost az Rtv. 33. § (2) a) pontja alapján állították elő, előállítása 14 óra 15 perctől 14 óra 40 percig tartott. Az

igazoláson nincs kitöltve az arra vonatkozó rész, hogy a panaszosnak panasza vagy sérülése keletkezett-e, de az iratra a panaszos rávezette sérelmét, miszerint az intézkedő rendőr őt a hasával lökte el, amit kifogásolt, és ezért nem volt hajlandó neki átadni az igazolványát.

Az igazoláson szerepelnek az állampolgári jogok országgyűlési biztosa és a Magyar Helsinki Bizottság (elavult) elérhetőségei.

3) a) A *szabálysértési* eljárásban született elsőfokú *határozat* – amely a panaszost 30.000,- Ft pénzbírsággal sújtotta személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelességek megszegése miatt – az alábbiak szerint foglalja össze a tényállást.

A panaszos által utasként használt gépkocsit 2008. május 10-én 14 óra 15 perckor vonták rendőri intézkedés alá, melynek során a panaszos nem igazolta magát hitelt érdemlően, illetve az igazolást megtagadta, ezért, „szabálysértés továbbfolytatása miatt előállításra került”. A határozat szerint a panaszos cselekménye alkalmas a személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelességek megszegése szabálysértés megállapítására. A magatartás a 168/1999. (XI. 24.) Korm. r. 33. §-ába ütközik, és a 218/1999. Korm. r. 27. §-a szerint 100.000,- Ft-ig terjedő pénzbírság kiszabásával büntetendő.

A határozat, figyelembe véve a cselekmény tárgyi súlyát, az elkövetés körülményeit, illetve azt, hogy a panaszos két éven belül szabálysértés elkövetése miatt nem volt elmarasztalva, 30.000,- Ft pénzbírságot szabott ki.

b) A panaszos által benyújtott kifogás folytán eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság az elsőfokú határozatot hatályban tartotta, ugyanakkor jelezte: aggályos, hogy a szabálysértési határozatot hozó hatóság a tényállást kizárólag a rendőri feljelentésre alapozta, sem a panaszost, sem a gépkocsi vezetőjét nem hallgatta meg, és a szükséges szembesítéseket nem tartotta meg. Jelezte a végzés azt is, hogy ezek a hiányosságok csak akkor küszöbölhetők ki, ha a panaszos tárgyalás tartását kéri, mivel a kifogás nyomán lefolytatott bírósági eljárásban bizonyítás felvételének nincsen helye.

A panaszos ezt követően tárgyalás tartását kérte, de Pesti Központi Kerületi Bíróság a tárgyalás megtartását követően is hatályban tartotta a panaszosra nézve terhes szabálysértési határozatot.

A tárgyaláson elhangzottakat a *bírósági végzés* az alábbiak szerint foglalta össze.

A panaszos a tárgyaláson elismerte, hogy a kérdéses kereszteződésen gépkocsival áthajtottak a rendőrautó előtt, de szerinte nem zavarták a rendőröket, ezért úgy vélte, az intézkedés célja csak az volt, hogy megbüntessék a vezetőt.

Először az intézkedő rendőr ment oda az autóhoz, ekkor a panaszos még nem szólt bele a beszélgetésbe, mert telefonált. A rendőr sem volt ekkor még indulatos, közölte, hogy az elsőbbségi jog megsértése miatt intézkedik. A panaszosnak azonban már ekkor úgy tűnt, hogy az intézkedő rendőr „zsebre akart dolgozni”, ugyanis azt mondta a vezetőnek, hogy „ha idejön a kollégám, más lesz a tényállás”. Azt a panaszos elismerte, hogy a sofőrnek ugyanez nem tűnt fel. Később a panaszos úgy nyilatkozott, hogy abból következtetett a „zsebre bírságot”

szándékára, hogy a rendőrnek nem volt oka bírságotolni, majd azt is mondta, hogy a rendőr „testbeszéde” is erre a szándékra utalt, az intézkedő rendőr ugyanis félig behajolt az autóból. Azonban a bíróság a végzésében rögzíti, hogy erre a momentumra a sofőr szintén nem emlékezett.

A helyszínen a panaszos, elmondása szerint, nem szidalmazta a rendőröket, csak azt mondta az intézkedés során, amikor kiszállt, hogy „ez így nem fog menni”. Elmondta azt is, hogy a másik rendőr az intézkedés kezdetén még az autóban maradt, csak 4-5 perc elteltével szállt ki onnan, és ő ezt követően is végig kulturáltan viselkedett.

A panaszos elmondta, hogy csak akkor szállt ki az autóból, amikor látta, hogy a rendőr meg akarja büntetni a sofőrt (ekkor hangzott el a panaszos részéről, hogy „ez így nem fog menni”). Az intézkedő rendőrnek már ekkor vörös volt az arca, „majdnem fegyvert fogott rá”. A panaszos neki nem akarta magát igazolni, viszont kérte, hogy az intézkedő rendőr igazolja magát, mert „cselekedetei nem egy rendőrhöz méltóak voltak”. Miután a rendőr megtagadta az igazolást, a panaszost akarta igazoltatni, pedig a panaszos álláspontja szerint ő nem csinált semmit, a rendőrök mégis erősítést kértek. A panaszos úgy nyilatkozott, hogy a másik rendőrnek oda is adta az igazolványát, azonban a bepanaszolt rendőr azt kikapta a kezéből, és visszaadta a panaszosnak, és nem engedte, hogy a másik rendőrhöz odamenjen.

Később ezzel szemben a bíróság szerint a panaszos azt nyilatkozta, hogy a másik rendőrrel közölte, hogy neki hajlandó igazolni magát, de a másik rendőr azt válaszolta, hogy ebbe nem szólhat bele. A panaszos elismerte, hogy a helyszínen kijelentette, hogy az intézkedő rendőrnek nem igazolja magát, mert kétsége van afelől, hogy ő rendőr. A tárgyalás későbbi szakaszában megismételte, hogy az igazoltató rendőr viselkedése számára sértő volt, a rendőr őt a hasával lökdöste le az útról, és attól félt, hogy fegyvert fog rá. Később azt is kiemelte, hogy a rendőr „a fegyvere után kapkodott”. Sérelmezte továbbá, hogy bár önként be akart menni a rendőrökkel a kapitányságra, „kicsavarták a kezét”, és a kapitányságig „száguldoztak vele”.

A szabálysértési eljárásban *tanúként meghallgatott másik rendőr* elmondta, hogy civil autóban közlekedtek, amikor észlelték, hogy a kereszteződésben a stoptábla ellenére egy autó eljűk vág, ezért a gépkocsit később intézkedés alá vonták. Amikor megálltak, a kollégája kiszállt, a vezetőhöz ment, míg ő a gépkocsit biztosította. Határozottan azt állította, hogy az intézkedésnél mindvégig jelen volt, a kocsiból egyszerre szálltak ki. Amikor a kocsit biztosította, a panaszos még az autóban telefonált. Amikor az intézkedő kollégája mellé ért, a panaszos az autóból kiszállt, és közölte, hogy a sofőr ne mondjon semmit, „majd ő megszívátja őket”. A rendőr kizártnak tartotta, hogy kollégája meg akarta volna vesztegetni a sofőrt, de egyébként sem lett volna ideje rá. Az ablakon se hajolt be a kollégája, saját érdekében sem.

Amikor a panaszos kiszállt az autóból, mondták neki, hogy a füves részre álljon, de ő azt válaszolta, hogy ha a rendőrök állhatnak az úton, akkor ő is. A tanúként meghallgatott rendőr szerint a panaszos már a helyszínen azt állította, hogy az intézkedő rendőr a hasával akarta őt ellökdösni, ezért akarta felírni a jelvéyszámukat. A rendőr úgy nyilatkozott, hogy azért intézkedtek a panaszossal szemben, mert a rendőri intézkedést akadályozta: közel ment hozzájuk, miközben ők hátráltak, magyarázott nekik, és az adataikat követelte. A panaszos, amikor személyazonossága igazolására szólították fel, közölte, hogy a vele szemben intézkedő rendőrrel nem foglalkozik, mert ő nem rendőr. Ekkor ő is felszólította, hogy adja

oda neki az igazolványt, de neki sem igazolta magát. A rendőr határozottan állította, hogy a panaszos igazolványa csak a rendőrkapitányságon került elő, a helyszíni intézkedés során nem. Tagadta, hogy szó lett volna arról, hogy ő nem intézkedhet, mert kiségitő, hiszen ő ugyanolyan jogkörrel rendelkezett az intézkedés alatt, mint kollégája.

A tárgyaláson tanúként meghallgatták az *intézkedő rendőrt* is, aki elmondta, hogy egy közlekedési szabálysértés miatt bontakozott ki vita, és a panaszossal szembeni intézkedés. Elmondása szerint amikor a gépkocsi sofőrjét az elsőbbségadási kötelezettség megszegése miatt intézkedés alá vonták, a panaszos a jobb első ülésen ült, és telefonált. A rendőr az intézkedés megkezdésekor bemutatkozott, elkérte a vezető iratait, majd közölte a szabálysértés tényét. A sofőr azt válaszolta, hogy az adott kereszteződésen nem lehet másképp áthajtani. Eközben a panaszos még mindig telefonált. A rendőr az intézkedés alatt nem hajolt be, végig az autó mellett állt, míg kollégája az intézkedés megkezdésekor az autót biztosította. Vitatta, hogy a kollégája később szállt volna ki a rendőrautóból. Elmondta: az intézkedésnél ő volt a járóvezető, ami rendszerint rendfokozattól vagy beosztásban eltöltött időtől függ, azonban az intézkedést nem csak ő kezdeményezhette.

A panaszossal szemben azért intézkedtek, mert amikor a sofőrrel közölték, hogy szabálysértési feljelentést tesznek ellene, és elkezdett jegyzetelni, a panaszos letette a telefont, és az autóból kiszállva az intézkedést akadályozni kezdte. Nyomdafestéket nem tűrő hangneme, „kakaskodó jelleggel testi fölényének hangsúlyozása” elvonta a rendőr figyelmét az eredeti intézkedésről. A panaszos közölte, hogy a sofőr nem követett el szabálysértést, nincs ok, hogy ellene szabálysértési feljelentést tegyenek. Amikor felszólították, hogy menjen a jármű másik oldalára, konfliktus alakult ki, de a helyszínen nem hangzott el a panaszos részéről, hogy zsebre bírságolást feltételezett volna, azt kérte, hogy a rendőrök adják meg a jelvéyszámukat, mert fel lesznek jelentve.

Amikor személyazonosságának igazolására szólították fel, a panaszos azt mondta, hogy az intézkedő rendőrrel nem tárgyal, mert nem rendőr, de végül a kollégájának sem igazolta magát. Miután sokadjára felszólították, hogy adja át az iratait, azonban ennek nem tett eleget, az intézkedő rendőr a történeteket jelentette a parancsnoknak, aki utasítást adott a panaszos előállítására. Ekkor látszott a panaszoson, hogy elbizonytalanodik. A rendőr vitatta, hogy a panaszos személyi igazolványa a helyszínen előkerült volna, illetve hogy ő a kollégája kezéből kitépvé a panaszosnak azt visszaadta volna. Az igazolvány csak a rendőrkapitányságon került elő, azt a panaszos az ügyeletesnek vagy a váltásparancsnoknak adta át.

A *gépkocsi sofőrje* tanúkénti meghallgatása során elmondta, hogy amikor az áthajtás miatt intézkedtek vele szemben, félreállt. Emlékezete szerint az intézkedő rendőr bemutatkozott, közölte a szabálysértés tényét, és elkérte az iratait. Elmondta azt is, hogy megijedt a kopasz, napszemüveget viselő rendőrtől, nem értette a helyzetet, ezért kérdezte, hogy mit követett el. Az intézkedő rendőr nem volt tiszteletlen, csak a megjelenése keltett benne félelmet. A panaszos ekkor a védelmére kelt, megkérdezte a rendőröket, hogy mit akarnak. Majd „mindenki hajtogatta a magáét”, aztán egyszer arra lett figyelmes, hogy az intézkedő rendőr a hasával lökdösi a panaszost, amit a panaszos kikért magának. Annak ellenére, hogy egyenruhában voltak a rendőrök, a vezetőnek „kétségei voltak az eljárást illetően”. A konfliktus közben a panaszos elkérte a rendőrök igazolványát, ezt követően a rendőrök is elkérték a panaszos igazolványát.

Arra a vezető nem emlékezett, hogy hányszor kérték el a panaszos igazolványát, talán háromszor, azonban a panaszos annak átadását megtagadta, mert nem értette, hogy miért állították meg őket. A panaszost az intézkedést kezdeményező rendőr igazoltatta. Amikor a másik rendőr igazolta magát, a panaszos átadta neki adni az igazolványát, de a rendőr ezt azzal hátrította el, hogy ő nem veheti át, mert csak fel van rendelve. Ekkor az intézkedő rendőr kikapta kollégája kezéből az igazolványt, és visszaadta a panaszosnak, közölve, hogy most már beviszik. Közben ugyanis telefonált a kapitányságra, hogy erősítést kér. A sofőr elmondta azt is, hogy a rendőrök azonosító száma jól látható volt.

A bíróság a szóbeli előadások és a rendőri jelentés alapján megállapította, hogy a panaszos és a sofőr is elismerte, hogy a panaszos nem adta át az őt igazoltató rendőrnek a személyi igazolványát, az igazolást kifejezetten megtagadta. A későbbi események abból a szempontból már nem bírnak jelentőséggel, hogy ezzel a mozzanattal a panaszos a szabálysértési tényállást már megvalósította.

Ráadásul a bíróság indokolása szerint kétség fért a panaszos szavahihetőségéhez, aki a sofőrrel szembeni eljárás tárgyalásáról az ott jegyzőkönyvben rögzítettektől eltérően nyilatkozott. Ezzel szemben az intézkedő rendőr előadása következetes volt, abban nem mutatkozott belső ellentmondás.

A bíróság tehát a szabálysértés elkövetését megállapította, a hasonló jellegű szabálysértések elszaporodottságát súlyosító, míg azt, hogy a panaszos szabálysértés miatt korábban elmarasztalva nem volt, enyhítő körülményként értékelte, és a bíróság korábbi végzését helybenhagyta.

4) A megismételt elsőfokú panaszeljáráásban hozott határozat – mellyel szemben a panaszos fellebbezéssel élt, illetve kérte, hogy panaszát a Testület vizsgálja ki – a panasznak részben helyt adott.

A határozatban megállapított tényállás szerint az érintett rendőrök a BRFK XIV. kerületi Rendőrkapitányság járőreiként teljesítettek egyenruhás szolgálatot egy szolgálati jelleg nélküli gépkocsival. Ennek során a később intézkedő rendőr észlelte, hogy a kérdéses kereszteződésnél egy tőle balra érkező gépkocsi az elsőbbség megadása nélkül halad át, ami miatt a rendőrségi jármű fékezésre kényszerült. Ezért a szolgálati gépkocsival intézkedés céljából a szabálytalankodó jármű után hajtott, és megállásra kényszerítette.

A rendőrségi határozat szerint nem lehetett feloldani azt az ellentmondást, hogy a sofőr elkövette-e a szabálysértést, ezt a panaszos és a sofőr nem ismerte el, az intézkedő rendőr annak bekövetkeztét határozottan állította, míg a másik rendőr az eseményt nem észlelte.

Ellentmondás volt abban a tekintetben is, hogy a panaszos és a sofőr szerint az intézkedő rendőr kollégája mindaddig a gépkocsiban maradt, míg a panaszos ki nem szállt a gépkocsiból, hogy egyet nem értését kifejezze. A rendőrök elmondása szerint viszont ők együtt szálltak ki, és amíg egyikük intézkedett, a kollégája az intézkedést biztosította.

Nem sikerült tisztázni azt sem, hogy a panaszos, ahogy azt a rendőri jelentés rögzíti, valóban tett-e a rendőrökre nézve sértő, fenyegető kijelentéseket. Ezt a panaszos cáfolta, és azt állította, hogy éppen az intézkedő rendőr volt az, aki emelt hangon beszélt vele.

A rendőrök a panaszossal ellentétesen állították azt is, hogy az úttestről folyt volna a sofőrrel szembeni intézkedés, és hogy a panaszost az intézkedő rendőr a hasával lökdöste volna le a két gépjármű közötti területről. A rendőri nyilatkozatok szerint viszont sor kerülhetett arra, hogy a szűk helyen érintkezhetett a panaszos és az intézkedő rendőr, aki az útpadkán próbálta folytatni az intézkedést.

A rendőrök egybehangzóan állították, hogy a panaszos akadályozni akarta az intézkedés végrehajtását, és hogy amikor a panaszos kérte, hogy igazolják magukat, közölték vele, hogy nevüket és jelvéyszámukat az intézkedés végén megmondják.

Egyezően állította mindkét oldal, hogy a panaszos a rendőri felszólítás ellenére nem igazolta magát. Nem lehetett azonban tisztázni, hogy a panaszos valóban átadta-e igazolványát az intézkedő rendőr kollégájának, és hogy azt az intézkedő rendőr valóban visszaadta-e. A rendőrök szerint a bepanaszolt rendőr társa felajánlotta, hogy neki igazolja magát a panaszos, de a panaszos erre sem volt hajlandó. Ekkor közölte vele az intézkedő rendőr, hogy személyazonossága igazolásának megtagadása miatt előállítja.

A panaszos sérelmezte azt is, amit a sofőr tanúként megerősített, hogy a rendőrök a panaszos karját a rendőrségi autóba ültetéskor hátracsavarták. A rendőrök egybehangzóan állították, hogy csak a panaszos felkarját fogták meg hátulról, ez fájdalmat nem okozhatott, nem volt csavaró jellegű. A megragadás szükségességét azzal indokolták, hogy – az intézkedő rendőr szerint – a panaszos meglepődöttnek tűnt, ezért a fogás és a kísérés indokoltnak látszott. Bilincs alkalmazására nem volt szükség.

Nem sikerült feloldani azt az ellentmondást sem, hogy az intézkedő rendőr ellökte-e a szolgálati gépkocsitól a sofőrt, amikor a panaszost előállították. A rendőr annyit ismert el, hogy a kezét odatette a gépjármű ajtajához, jelezve, hogy azt nem szabad kinyitni. A panasz szerint azonban az intézkedő rendőr azért szállt ki a szolgálati gépjárműből, mert azt a sofőr a panaszos oldalán kinyitotta, és ekkor került sor arra, hogy a rendőr megragadta a csuklóját, és ellökte. Felmerült, hogy erre azért lehetett mód, mert mindkét rendőr előre ült, és csak a sofőr említett fellépését követően ült hátra egyikük a panaszos mellé. Ezt a rendőrök egybehangzóan cáfolták.

Nem volt igazolható az eljárás során az sem, hogy a rendőrök az előállítás során 80-90 km/h-s sebességgel közlekedtek volna, és többszörös szabálysértést követtek volna el. Az előállítás 25 percig tartott, és a személyazonosság megállapítására korlátozódott.

A vizsgálat megállapította azonban, hogy az igazoláson a panaszos által leírt sérelmet nem vették figyelembe, továbbá számára ott, helyben nem tették lehetővé a részletes, jegyzőkönyvben rögzített panasztételt. Nem volt továbbá biztosított a sofőr panasztételi joga, mivel nem jutott be a kapitányság épületébe.

Egyebekben a határozat megállapítja, hogy a rendőri intézkedés jogszerű volt, a „zsebre birságolás” célját nem tudta megerősíteni a vizsgálat.

Mivel a határozat hiányos (utolsó előtti oldalának alján félbeszakad egy mondat, viszont az utolsó oldalon már új bekezdés kezdődik), nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy a rendőrség a panasznak mely részében adott helyt, és mely részében utasította el azt. Csak

feltételezhető, hogy a panaszt a rendőrség a panaszjog érvényesülésének elmaradása tekintetében találta megalapozottnak (mivel egyébként kimondja: „a vizsgálat és a jogszabályi előírások alapján megállapítható, hogy a rendőri intézkedés jogszerű volt”), ez azonban – tekintettel a határozat hiányos voltára – nem rögzíthető kétséget kizáró módon.

III.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszos szabadsághoz és személyi biztonságához, testi épséghez, emberi méltósághoz, személyes adatok védelméhez és tisztességes eljáráshoz való jogát, valamint panaszjogát.

1) A panasz egyes elemeinek vizsgálata során mindenképp azt szükséges rögzíteni, hogy a Testület nem vizsgálhatta a sofőrrel szemben foganatosított rendőri fellépéssel (sofőr ellökése a rendőrségi járműtől, a kapitányságra való bejutásának megakadályozása) kapcsolatos sérelmeket, az érintettől származó erre irányuló kérelem hiányában. Az Rtv. 92. § (1) bekezdése ugyanis azt rögzíti, hogy az fordulhat a Testülethez panasszal, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása [...] alapvető jogát sértette”. Egyértelmű tehát, hogy a panasznak az intézkedés vagy mulasztás érintettjétől kell származnia, mivel pedig a gépjármű vezetője panaszt nem terjesztett elő, és a panaszos sem csatolt be meghatalmazást a vezetőtől, ezért a panasz rá vonatkozó részével a Testületnek nem áll módjában foglalkozni.

2) A panasz folytán megindult panasz eljárás folyamatban volt, amikor a panaszos jelezte, hogy kéri, a Testület vizsgálja ki az ügyét. A megismételt elsőfokú panasz eljárásban hozott határozatot csak ezt követően kézbesítették, azzal szemben a panaszos fellebbezéssel élt. **Megállapítható tehát, hogy a rendőrségen folyamatban lévő panasz eljárásról volt szó, amelynek átvételéről az Rtv. 93. § (3) bekezdése alapján döntött a Testület.**

3) A Testület a panaszossal szembeni fellépés első elemeként a panaszos igazoltatásának jogszerűségét vizsgálta.

A rendőri jelentés szerint a panaszos akadályozta a rendőri intézkedést. Ezt alapvetően a panaszosi előadás sem cáfolja, hiszen rögzíti, hogy a panaszos a gépkocsiból kiszállva a szerinte jogszerűtlenül intézkedés alá vont gépkocsivezető „védelmére kelt”.

Az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint a „rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében [...] kell megállapítani”. A közrend védelme mint cél tehát megalapozza az igazoltatást. A Testület álláspontja szerint ebbe a körbe vonható az, hogy egy folyamatban lévő rendőri intézkedést akadályozó személlyel szemben a rendőrök fellépnek. Az igazoltatás az egyik legenyhébb alapjog-korlátozással járó rendőri intézkedés, amelyet a rendőr igénybe vehet annak érdekében, hogy az intézkedését akadályozó kívülálló személyt e tevékenységének folytatásától eltántorítsa. Amennyiben tehát az igazoltatás oka az intézkedés akadálytalan lebonyolítása lett volna, úgy azt a Testület jogszerűnek fogadta volna el.

Azonban éppen a rendőri jelentés teszi egyértelművé, hogy nem ez volt a helyzet, hiszen az áll benne, hogy „a szgk. vezetőjével való intézkedést befejezve jelvéyszámunk és beosztási

helyünket megadtuk [...]. Ezt követően [a panaszost] igazolásra szólítottam fel, melyet megtagadott [...].” Magából a jelentésből egyértelmű tehát, hogy az igazoltatásra már a személygépkocsi vezetőjével szembeni intézkedés befejezése után került sor, így annak célja nem lehetett a sofőrrel szemben megkezdett intézkedés zavartalanságának biztosítása.

A panaszos ellen nem indult az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 40/A. §-a szerinti, jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértése miatti eljárás sem, és nem is utalnak a rendőri dokumentumok (így a jelentés sem) arra, hogy ennek (vagy a panaszossal szembeni bármely további eljárásnak) a lehetőségét mérlegelték volna, amikor a panaszos igazoltatása mellett döntöttek.

A rendőri előadások tehát nem jelöltek meg semmilyen olyan törvényes indokot, amely a panaszos adatainak igazoltatás formájában történő megismerését megalapozta volna. A Testület emiatt úgy találta, hogy **a személyes adatok védelméhez fűződő jog keretében a kiemelt célhoz kötöttség elve sérült a konkrét helyzetben: az igazoltatással megvalósult adatkezelésnek nem volt jogszerű indoka, így az sértette a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogát.**

A Testület nem vizsgálta, hogy az igazoltatásról való döntés meghozatalában mennyire játszott szerepet egyfajta retorziós jelleg, mivel az alapjogsértés megállapítását a megfelelő törvényi indok hiánya már eleve megalapozta. Az igazoltatással okozott sérelem súlyát növelte, hogy további – rendőrségi és panaszosi oldalról is szükségtelen – eljárást generált az előállítással.

4) Következő lépésként vizsgálni kellett az előállítás jogszerűségét is. Az Rtv. 33. § (2) bekezdése alapján a „rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, [...] aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja”. A fentiek alapján a panaszossal szemben fennállt ez az előállítási ok, hiszen maga is elismerte, hogy az igazolványát felszólításra nem adta át az intézkedést kezdeményező rendőrnek (a sofőr szerint háromszor szólíthatták fel).

A Testület e körben felhívja a figyelmet az Rtv. 19. § (1) bekezdésében foglalt szabályra, miszerint a „jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmességni”. A rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenségre a törvény csak rendkívül szűk körben biztosít lehetőséget, hiszen „annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható”. Bár a fentiekben a Testület úgy foglalt állást, hogy a panasszal érintett esetben az igazoltatás nem volt indokolt, így jogszerű sem, ez a jogszerűtlenség az adott helyzetben mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan nem volt megállapítható, így a panaszosnak igazolnia kellett volna magát, és legfeljebb utólag, egy panasz eljárás keretében kereshetett volna orvoslást az indokolatlan igazoltatás által okozott sérelemre.

A fentiek alapján az intézkedő rendőr megfelelő joggalappal rendelkezett a panaszos előállításához (hiszen az igazolás megtagadása a panaszos szerint is megtörtént). A jogalap meglétéén túl azonban azt is mérlegelni kell, hogy az előállítás megfelelt-e az arányosság követelményének, az Rtv. 15. § (2) bekezdése ugyanis kimondja: több lehetséges és alkalmas

rendőri intézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással jár.

Az arányosság kérdésének megítéléséhez azt szükséges mérlegelni, hogy elfogadható-e az a panaszosi állítás, amely szerint ő hajlandó lett volna igazolni magát az intézkedő rendőr kollégájának. Mindkét rendőr előadása cáfolta ezt, miközben a sofőr vallomása a panaszosi verziót erősítette meg.

A Testület felhívja rá a figyelmet, hogy az eljárás korai szakaszában tett panaszosi és sofőri nyilatkozatok az igazolvány átadását csak mint lehetőséget fogalmazzák meg, és nem tesznek említést arról a lényeges körülményről, hogy az igazolvány átadására (és visszaadására) valóban sor került volna. A panaszos 2008. július 5-én kelt beadványában azt írja, hogy a másik rendőrnek hajlandó lett volna igazolni magát, „amit többször is, újra meg újra felajánlott[...].” A sofőr 2008. július 13-án kelt beadványában pedig azt rögzíti, hogy az utasa az igazolást „a másik rendőrnek megtette volna, de az őrzőgő rendőrnek megtagadta”.

Mivel mindkét, az eseményhez közeli nyilatkozat, ebben a tekintetben – a rendőri előadással egyezően – arról tanúskodik, hogy az igazolvány tényleges átadására a helyszínen végül nem került sor, a Testület ezt fogadta el a tényállás alapjául.

Ezzel szemben a Testület elfogadta a panaszos azon állítását, hogy az intézkedést kezdeményező rendőr kollégájának valóban felajánlotta, hogy igazolja magát. A Testület az alábbi gondolatmenet alapján jutott erre a következtetésre. A panaszos előadása szerint az intézkedő rendőr kollégája arra hivatkozva utasította el az igazolvány átvételét, hogy „ő itt csak kisegítő, vidékről jött, és nem szeretne bíróságra járni”. A szabálysértési ügyben eljáró bíróság ítélete szerint az érintett rendőr tagadta, hogy szó lett volna arról, hogy ő nem intézkedhet, mert kisegítő, hiszen ő ugyanolyan jogkörrel rendelkezett az intézkedés alatt, mint a kollégája. Azt ugyanakkor ez a rendőr nem cáfolta, hogy valóban vidékről rendelték fel, csupán annyit állított, hogy ez az intézkedési jogát nem korlátozta. Mivel erről a tényről – vagyis hogy a rendőrt vidékről rendelték fel – a panaszos másként, mint az általa említett módon nem szerezhetett tudomást (az adott helyzetben ugyanis ez lehetett az egyetlen életszerű oka annak, hogy a bepanaszolt rendőr kollégája említést tegyen róla a panaszosnak, hogy vidékről rendelték fel), ezért a Testület elfogadta tényként, hogy a panaszos valóban felajánlotta személyi igazolványa átadását a bepanaszolt rendőr kollégájának.

Az arányosság követelményét az igazolás megtagadása miatti előállítások tekintetében a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) konkretizálja, amelynek 43. § (1) bekezdése szerint az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene bűncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor. A (2) bekezdés értelmében az előállítás akkor is mellőzhető, ha az igazoltatott személy személyazonossága más, egyszerűbb módon tisztázható. A rendőr a megkezdett, de mellőzött előállításról is jelentést készít.

Nyilvánvaló tehát, hogy a személyazonossága igazolását a járőrpár egyik tagjának felajánló panaszos előállítása nem lehetett jogszerű, hiszen bár annak jogalapja megvolt, az arányosság

követelményének nem felelt meg. Mivel a kényszerítő eszköz használatra (testi kényszer – lásd alább) már az előállításról szóló döntést követően, annak foganatosítása érdekében került sor, így az előállítás arra hivatkozva sem lehetett jogszerű, hogy azt a rendőr amiatt foganatosította, hogy a panaszossal szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor.

Erre való tekintettel a **Testület megállapította, hogy a panaszos előállítása sértette a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapjogát.**

5) Az intézkedés formai követelményeivel kapcsolatban a következők rögzíthetők.

Az Rtv. 20. §-a a rendőri azonosíthatósággal kapcsolatban számos garanciális előírást rögzít. Az (1) bekezdés szerint a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. A (2) bekezdés kimondja, hogy a rendőr köteles „nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni”. Az Rtv. 20. § (3) bekezdése szerint továbbá a rendőr – „ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti” – köteles „intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni”.

A rendőri intézkedés alakosságait tovább részletezi a Szolgálati Szabályzat 4. §-a, amely szerint a rendőr az intézkedést – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr továbbá az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét is felmutatja.

A rendőri intézkedéssel érintett járművezető bíróság előtt tett nyilatkozata alapján megállapítható, hogy az intézkedő rendőr a vele szemben foganatosított intézkedés kezdetekor bemutatkozott és közölte a szabálysértés tényét. A rendőri jelentés azt tartalmazza, hogy a rendőrök a sofőrrel szembeni intézkedés befejezésekor megadták a jelvénytáblájukat és a beosztási helyüket, és ezután kezdték meg a panaszossal szembeni igazoltatást.

A rendőrök és a panaszos közötti interakció vonatkozásában a panaszos azt állítja, hogy amikor megkérte a bepanaszolt rendőrt, hogy igazolja magát, az nem volt hajlandó az igazolványát megmutatni. A rendőri jelentés ezt nem cáfolja, aszerint ugyanis a panaszos a rendőröktől a jelvénytáblájukat követelte (mondván, hogy a nevüket már felírta), amire a rendőrök azt a választ adták, hogy a jelvénytáblát az intézkedés végén fogják megadni, ha addig nem sikerül leolvasni.

Az intézkedési formák megítélése azért nehéz az ügyben, mert azonos helyen és időben egymáshoz nagyon közel két különböző rendőri intézkedés folyt le. Az egyik a járművezetővel, a másik a panaszossal szemben.

Amikor a panaszos azt követelte a bepanaszolt rendőrtől, hogy igazolja magát, akkor vele szemben még nem folyt rendőri intézkedés, így vele szemben még nem állt be a rendőr azonosítási kötelezettsége. A Testület álláspontja szerint amennyiben a rendőr és a polgár interakcióját nem a rendőr kezdeményezi, hanem a civil fél, a rendőr köteles magát az erre irányuló kérés esetén azonosítani legalább a nevének közlésével, de az Rtv. 20. § szerinti

teljes azonosítási kötelezettsége nem áll fent, csak akkor, ha ő maga von valakit intézkedés alá. Mivel pedig a panaszos – a saját elmondása szerint is – harmadik személyként avatkozott egy folyamatban lévő intézkedésbe, kezdetben nem volt joga mindazoknak az azonosítási lépéseknek a számonkérésére, amelyekre az intézkedés alá vont sofőr egyébként jogosult lett volna.

Akkor azonban, amikor a rendőrök megkezdték a panaszos igazoltatását, vele szemben is beállt az Rtv. 20. §-ban előírt valamennyi adat megadásának kötelezettsége. Az biztonsággal megállapítható, hogy az igazoltatás előtt a rendőrök a nevüket nem adták meg (arra hivatkozva, hogy azt a panaszos és társa már korábban leírta a névtáblájukról), és azt sem cáfolták, hogy az igazolvány vagy jelvény felmutatására nem került sor.

Mindezek alapján a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a konkrét esetben a rendőrök bizonyosan nem tettek eleget az Rtv. 20. § (2) és (3) bekezdése szerinti kötelezettségeik egy részének (hiszen az ő jelentésük is csupán annyit állít, hogy a panaszosnak megadták jelvéyszámukat és beosztási helyüket). Ez a mulasztás a Testület gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való alapjog sérelmét valósítja meg.

6) A panaszos sérelmezte, hogy őt az intézkedő rendőr a hasával arrébb lökte, és hogy vele szemben testi kényszer alkalmaztak az előállítás során: kezét hátracsavarva ültették az autóba.

A panaszolt esetben leírt (hassal) lökés tekintetében vitatott, hogy arra sor került-e. A panaszos és a gépkocsi sofőrje szerint az intézkedő rendőr szándékosan meglökte a panaszost, míg a rendőrök jelentésükben azt írták, hogy a panaszos, kifejezve egyet nem értését, „rendszeresen közvetlen testközelbe került” hozzájuk, és ekkor „fordult elő, hogy a nagy forgalom elől az úttestről a két szgk. közé lépve” az intézkedő rendőr hozzáért a panaszoshoz, aki erre közölte, hogy feljelenti, mert fel akarta lökni. A másik rendőr a panaszossal szembeni szabálysértési ügyben eljáró bíróság végzése szerint tanúkénti meghallgatása során azt nyilatkozta, hogy a panaszos „közel ment hozzájuk, miközben ők hátráltak”.

A rendelkezésre álló adatok alapján tehát bizonyos, hogy testi érintkezésre sor került, azonban a bizonyítékok alapján nem tisztázható, hogy az elsősorban kinek tudható be, mennyiben lehetett szándékos vagy véletlen, így a Testület annak jogellenessége – és egyúttal a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelme – tekintetében állást foglalni nem tudott.

Egyezik azonban az érintettek előadása arról, hogy a panaszossal szemben az előállítás (gépkocsiba ültetés) során testi kényszer alkalmaztak, kezének megragadásával.

Az Rtv. 47. §-a szerint a „rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést” alkalmazhat.

Sem az előállításról készült rendőri jelentés, sem a későbbi rendőri előadások nem tesznek említést olyan ellenállásról a panaszos részéről, amely a testi kényszer alkalmazását indokolta volna. Bár az igazolást megtagadta, az előállítással kapcsolatban ilyen ellenkezésre nem utalt semmilyen körülmény, a panaszos pedig ezt kifejezetten cáfolta, álláspontja szerint testi kényszerre egyáltalán nem lett volna szükség.

A panaszosi előadást alátámasztja az intézkedő rendőrnek az a bíróság előtti vallomása, amely szerint – amikor közölték vele, hogy elő fogják állítani – a panaszos „elbizonytalanodott”. Ez a rendőri nyilatkozat is arra mutat, hogy a panaszos részéről kényszerítő eszköz alkalmazását indokolttá tevő ellenállás nem mutatkozott, amit alátámaszt az is, hogy a rendőrök a korábban „testi fölényt” demonstráló panaszos megbilincselését sem tartották szükségesnek a szállítás idejére.

Mindezek alapján a Testület megállapította, hogy a testi kényszer alkalmazására törvényes ok – ellenszegülés – hiányában került sor, sértve ezzel a panaszos emberi méltóságát és testi épséghez való jogát.

Sérült továbbá a panaszos tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való joga azzal, hogy a testi kényszer dokumentációja elmaradt, következésképp arról parancsnoki vélemény sem készült.

Az Rtv. 62. § (1) bekezdése szerint a „kényszerítő eszköz alkalmazását jelenteni kell a szolgálati előjárónak”, és a Szolgálati Szabályzat 57. § (3) bekezdése alapján a „kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr előjárója vizsgálja annak szükségességét, jogszerűségét, az arányosság követelményének megtartását”. Ennek során az előjáró „meghallgatja azt, akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták, valamint az eseménynél jelenlévő személyeket”, „szükség esetén tisztázza a rendőr jelentésében észlelt ellentmondásokat”, illetve a (4) bekezdés szerint, „ha a megállapítása szerint a kényszerítő eszközök alkalmazására törvényes feltételek hiányában került sor, az intézkedő rendőr ellen eljárást kezdeményez”.

Mivel az intézkedésről készült rendőri jelentés (noha a leíró részben utal az enyhe testi kényszerként jellemzett karfogásra) a fejlécben téves információt közöl („az intézkedés során kényszerítő eszközt nem alkalmaztam”), a megfelelő dokumentáció elmaradása miatt a parancsnoki vizsgálatra egyáltalán nem került sor.

7) A panaszos sérelmezte, hogy a kapitányságra szállításkor a rendőrautóval túl gyorsan és egyébként is szabálysértően közlekedtek, vélhetően azért, mert hiába egyeztek meg, hogy a sofőr a másik autóval követheti őket, „le akarták rázni”. Ezt az előadást erősítette meg a sofőr, míg a rendőri jelentés egyik megállapításából az következik, hogy ez az állítás a rendőrök szerint nem felel meg a valóságnak.

A Testület a rendelkezésre álló adatok alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy sérült-e a panaszos személyi biztonságához való joga azzal, hogy a rendőrkapitányságra őt beszállító autó túl gyorsan és veszélyesen hajtott.

8) A panaszos sérelmezte, hogy nem kapott igazolást az előállítás okáról. Ezzel szemben az általa – aláírása és írásos megjegyzése szerint – ismert és átvett rendőrségi igazoláson szerepel, hogy előállítására az Rtv. 33. § (2) a) pontja alapján került sor. Bár a Testület fontosnak tartaná hasonló esetben a laikusok számára is érthetően, legalább a törvényhely idézésével megjelölni az előállítás okát, a körülmények és a törvényi hivatkozás alapján a panaszos számára az előállítás okának világosnak kellett lennie. Emiatt **a Testület nem állapította meg a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét azon az alapon, hogy elmaradt a tájékoztatás az előállítás okáról.**

9) a) **A Testület megállapította, hogy sérült a panaszos panasz előterjesztéséhez és jogorvoslathoz való joga azzal, hogy részére nem tették lehetővé, hogy az előállítás során sérelmeit részletesen – jegyzőkönyvben rögzített formában – előadja, illetve azzal, hogy az általa az előállításról szóló igazoláson jelzett sérelem alapján – amely minden tekintetben joghatályosan előterjesztett panasznak minősül – nem indult azonnal panasz eljárás.**

Az Rtv. 92. § (1) és (2) bekezdése alapján az alapjogsértéssel járó, illetve az érintett jogát vagy jogos érdekét érintő intézkedéssel szemben panasz terjeszthető elő. A panaszosnak az előállításról szóló igazoláson jelzett sérelmei ennek a kritériumnak megfelelnek, hatályosan előterjesztett panasznak minősülnek, amely esetén a rendőrségnek nincs mérlegelési lehetősége: a panasz eljárást meg kell indítania, és ennek során a sérelmes intézkedést ki kell vizsgálnia.

Elfogadhatatlan továbbá, hogy az előállítás során jelzett sérelmek kivizsgálása azért maradjon el, mert annak részletes írásba foglalása éppen a rendőrség mulasztása miatt maradt el. A Testület megjegyzi, hogy a szóban a rendőrségen előterjesztett panasz is megfelel a törvényi feltételeknek, az olyan lényeges körülmény, amelyet a rendőri jelentésnek tartalmaznia kell, és erre különös tekintettel kell a parancsnoki kivizsgálást elvégezni. (Jelen ügyben a rendőri jelentés tartalmazza, hogy a panaszos folyamatosan jelezte sérelmeit.)

Garanciális és gyakorlati megfontolások is szólnak amellelt, hogy biztosítani kell az előállított személy részére azt a jogot, hogy panaszát azonnal, az előállítás során megtehesse. A panaszosnak a sérelmes intézkedéshez időben közelebbi rögzítése fontos bizonyíték lehet a további eljárásban, továbbá ekkor könnyebben biztosítható, hogy a rendőrtől is ugyanilyen nyilatkozatot szerezzenek be, azonnal reagálhasson a panaszban foglaltakra. Az esetleges tanúkutatás is nagyobb valószínűséggel lesz eredményes, ha a panasz eljáráásban már az eset után nem sokkal érdemi cselekményre kerül sor.

b) **A Testület álláspontja szerint sértette a panaszos panaszhoz való jogát az is, hogy az Rtv. 20. § (2) bekezdésének utolsó fordulója alapján kötelező tájékoztatás a Testülethez fordulás lehetőségéről sem a helyszíni intézkedéskor, sem az előállítás során nem hangzott el, arról a panaszos csak jóval később értesült.** Ismételt eljárás és fellebbezés hiányában minden bizonnyal elesett volna az Rtv.-ben biztosított azon lehetőségtől, hogy panaszát a Testület vizsgálja ki.

Megjegyzzi a Testület, hogy a jogérvényesítést az sem segíti, hogy a mind az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa, mind a Magyar Helsinki Bizottság esetében elavult elérhetőségek szerepelnek.

10) A panaszos az eljárás során sérelmezte, hogy a Teve utcai rendőrségi épületben negyven percen keresztül várakozott, és ekkor sem tudta átadni a panaszát. A Testület ezzel kapcsolatban megállapította, hogy a személyes előterjesztés mellett rendelkezésére állt az postai úton való panasztétel lehetősége (amivel a panaszos élt is), továbbá hogy **a negyven perces várakozás önmagában alapjogsértés megállapítására nem ad alapot.**

11) A panaszos sérelmezte, hogy amikor a panaszos az ügyeletes tiszttel közölte, feljelentéssel kíván élni, mivel a beszállítása során veszélyben volt, az ügyeletes

megfenyegette, hogy ha nem a rendőrség által megkívánt módon viselkedik, akkor akár estig is élvezheti a rendőrség „vendégszeretét”.

A panaszos azon állítását, hogy panaszát az ügyeletes tisztnek is jelezte, a rendőri jelentés megerősíti. A kérdés azon vonatkozását, hogy az ügyeletes nem biztosított lehetőséget a panasz jegyzőkönyvezésére és a panasz eljárás megfelelő megindítására, a Testület a fenti 9) pont alatt értékelte. Azt azonban a Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem tudta kétséget kizáróan megállapítani, hogy valóban hangzott-e el az előállítás tartamával összefüggő fenyegetés az ügyeletes tiszt részéről.

IV.

A Testület állásfoglalása szerint a fenti jogsértések összhatásukban elérik a súlyosságnak azt a fokát, amely indokoltá teszi a panasznak az országos főkapitányhoz való továbbítását, azért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2010. szeptember 29.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
Elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag